

„...ez a mi hitünk valóságra válik.”

(ADY ENDRE)

ZENEI-IRODALMI
EMLÉKMŰSOR

ADY ENDRE

(1877. november 22. – 1919. január 27.)

HALÁLÁNAK
100. ÉVFORDULÓJÁN

IDŐPONT:

2019. január 27. (vasárnap)

19.00 óra

HELYSZÍN:

A Magyar Művészeti Akadémia

székháza, Pesti Vigadó

Díszterem

(1051 Budapest, Vigadó tér 2.

II. emelet)

FOTÓ: SZÉKELY ALADÁR

ADY ENDRE:

Három őszi könnycsepp

Az őszi lárma

Az ágyam hívogat

Egyedül a tengerrel

Nem mehetek hozzád

Előadja:

ÚJHELYI KINGA és RÁTÓTI ZOLTÁN

színművész

Bartók Béla (1881-1945):

Öt dal Ady Endre verseire, Op. 16 (1916)

Előadja:

SASS SYLVIA

énekművész

NAGY MÁRTA

zongoraművész

Három őszi könnycsepp

Őszi délben, őszi délben
Óh, be nehéz
Kacagni a leányokra.

Őszi éjben, őszi éjben
Óh, be nehéz
Fölnézni a csillagokra.

Őszi éjben, őszi délben
Óh, be könnyű
Sírva, sírva leborulni.

Az őszi lárma

Hallottátok már?
Ősszel, amikor kavarog a köd,
Az éjszakában valaki nyöszörög.

Valami dobban.
Valaki minden jajt összelopott,
Valaki korhadt, vén deszkákon kopog.

Egy régi ember.
Míg élt, sohse volt csillag az egén
S most vágyna egy kicsit szétnézni szegény.

Az ágyam hívogat

Lefekszem. Óh, ágyam,
Óh, ágyam, tavaly még,
Tavaly még más voltál.
Más voltál: álom-hely,
Álom-hely, erő-kút,
Erő-kút, csók-csárda,
Csók-csárda, vidámság,
Vidámság. Mi lettél?
Mi lettél? Koporsó,
Koporsó. Naponként,
Naponként jobban zársz,
Jobban zársz. Ledőlni,
Ledőlni rettegve,
Rettegve felkelni,
Felkelni rettegve,
Rettegve kelek fel.
Fölkelni, szétnézni,
Szétnézni, érezni,
Érezni, eszmélni,
Eszmélni, meglátni,
Meglátni, megbújni,
Megbújni, kinézni,
Kinézni, kikelni,
Kikelni, akarni,
Akarni, búsulni,
Búsulni, elszánni,
Elszánni, letörni,
Letörni, szégyellni,
Szégyellni. Óh, ágyam,
Óh ágyam, koporsóm,
Koporsóm, be hívsz már,
Be hívsz már. Lefekszem.

Egyedül a tengerrel

Tengerpart, alkony, kis hotel-szoba.
Elment, nem látom többé már soha,
Elment, nem látom már többé soha.

Egy virágot a pamlagon hagyott,
Megölelem az ócska pamlagot,
Megölelem az ócska pamlagot.

Parfümje szálldos csókosan körül,
Lent zúg a tenger, a tenger örül,
Lent zúg a tenger, a tenger örül.

Egy Fárosz lángol messze valahol,
Jöjj, édesem, lent a tenger dalol,
Jöjj édesem, lent a tenger dalol.

A daloló vad tengert hallgatom,
És álmodom az ócska pamlagon,
És álmodom az ócska pamlagon.

Itt pihent, csókolt, az ölembe hullt,
Dalol a tenger és dalol a mult,
Dalol a tenger és dalol a mult.

Nem mehetek hozzád

Szép nyár van ott?
Itt nyara van minden pimasznak:
Én meghalok.

Nem akarod?
Te vagy az én szent boldogságom
S én meghalok.

Dalok, dalok,
Mások mehetnek, törnek, élnek
S én meghalok.

Fehér karok,
Tán nem is vártok. Nem öleltek:
Én meghalok.

Bús és balog
Mindenem: csókom, utam, sorsom
S én meghalok.

ADY ENDRE-EMLÉKEST · PROGRAM	
Hajdu Mihály (1909–1990) – ADY ENDRE: <i>Nem adom vissza</i> Előadja: KERTESI INGRID énekművész NAGY MÁRTA zongoraművész	Reinitz Béla (1878–1943) – ADY ENDRE: <i>Őrizem a szemed</i> Előadja: MELÁTH ANDREA énekművész NAGY MÁRTA zongoraművész
<i>Nem adom vissza</i> Visszaadok én mindent, Ha visszaadni lehet. De nem adom vissza A szemed. Belőlem fognak nézni Téged és egy kék tavat S mit e földön nézni Még szabad. Visszaadok én mindent, Ha visszaadni lehet, De nem adom vissza A szemed.	<i>Őrizem a szemed</i> Már vénülő kezemmel Fogom meg a kezedet, Már vénülő szememmel Őrizem a szemedet. Világok pusztulásán Ősi vad, kit rettenet Űz, érkeztem meg hozzád S várok riadtan veled. Már vénülő kezemmel Fogom meg a kezedet, Már vénülő szememmel Őrizem a szemedet. Nem tudom, miért, meddig Maradok meg még neked, De a kezedet fogom S őrizem a szemedet.

ADY ENDRE-EMLÉKEST · PROGRAM	
Horusitzky Zoltán (1903–1985) – ADY ENDRE: <i>Őrizem a szemed (1932)</i> Előadja: PATAKI BENCE énekművész NAGY MÁRTA zongoraművész	Farkas Ferenc – ADY ENDRE: <i>Párisban járt az ősz (1983)</i> Előadja: MELÁTH ANDREA énekművész NAGY MÁRTA zongoraművész
Farkas Ferenc (1905–2000) – ADY ENDRE: <i>Karácsony (1997)</i> Előadja: KERTESI INGRID énekművész NAGY MÁRTA zongoraművész	<i>Párisban járt az ősz</i> Párisba tegnap beszökött az Ősz. Szent Mihály útján suhant nesztelen, Kánikulában, halk lombok alatt S találkozott velem. Ballagtam éppen a Szajna felé S égtek lelkemben kis rőzse-dalok: Füstösek, furcsák, búsak, bíborak, Arról, hogy meghalok. Elért az Ősz és súgott valamit, Szent Mihály útja beleremegett, Züm, züm: röpködtek végig az uton Tréfás falevelek. Egy perc: a Nyár meg sem hőkölt belé S Párisból az Ősz kacagva szaladt. Itt járt, s hogy itt járt, én tudom csupán Nyögő lombok alatt.

ADY ENDRE: *Az Úr érkezése*
Góg és Magóg fia vagyok én

Előadja:
ÚJHELYI KINGA és RÁTÓTI ZOLTÁN színművész

Bárdos Lajos (1899–1986):
Preludium (In memoriam Ady 1922)

Előadja:
NAGY MÁRTA zongoraművész

Bárdos Lajos – ADY ENDRE:
Góg és Magóg fia (1923)

Előadja:
BÁNDI JÁNOS énekművész
NAGY MÁRTA zongoraművész

Góg és Magóg fia vagyok én

Góg és Magóg fia vagyok én,
Hiába döngetek kaput, falat
S mégis megkértem töletek:
Szabad-e sírni a Kárpátok alatt?

Verecke híres útján jöttem én,
Fülembe még ősmagyar dal rivall,
Szabad-e Dévénynél betörnöm
Új időknek új dalaival?

Fülembe forró ólmot öntsetek,
Legyek az új, az énekes Vazul,
Ne halljam az élet új dalait,
Tiporjatok reám durván, gazul.

De addig sírva, kínban, mit se várva
Mégiscsak száll új szárnyakon a dal
S ha elátkozsa százszor Pusztaszer,
Mégis győztes, mégis új és magyar.

Deák-Bárdos György (1905–1991) –
ADY ENDRE: *Az Úr érkezése (1934)*

Előadja:
MELÁTH ANDREA énekművész
NAGY MÁRTA zongoraművész

Az Úr érkezése

Mikor elhagytak,
Mikor a lelke roskadozva vittem,
Csöndesen és váratlanul
Átölelt az Isten.

Nem harsonával,
Hanem jött néma, igaz öleléssel,
Nem jött szép, tüzes nappalon,
De háborus éjjel.

És megvakultak
Hiú szemeim. Meghalt ifjuságom,
De őt, a fényest, nagyszerűt,
Mindörökre látom.

~ SZÜNET ~

Balassa Sándor (1935) – ADY ENDRE:
Karácsony – női kari ciklus Ady költeményére, op.68
(1999)

Előadja: DEBRECENI KÖLCSEY KÓRUS
Vezényel: TAMÁSI LÁSZLÓ

Karácsony

1

Harang csendül,
Ének zendül,
Messze zsong a hálaének,
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor
Magába száll minden lélek.

Minden ember
Szeretettel
Borul földre imádkozni,
Az én kedves kis falumba
A Messiás
Boldogságot szokott hozni.

A templomba
Hosszu sorba
Indulnak el ifjak, vének,
Az én kedves kis falumban
Hálát adnak
A magasság Istenének.

Mintha itt lenn
A nagy Isten
Szent kegyelme sugna, szállna,
Az én kedves, kis falumban
Minden szivben
Csak szeretet lakik máma.

2

Bántja lelkem a nagy város
Durva zaja,
De jó volna ünnepelni
Odahaza.
De jó volna tiszta szivből
– Ugy mint régen –
Fohászkodni,
De jó volna megnyugodni.

De jó volna mindent, mindent,
Elfeledni,
De jó volna játszadozó
Gyermekek lenni.
Igaz hittel, gyermek szívvél
A világgal
Kibékülni,
Szeretetben üdvözülni.

3

Ha ez a szép rege
Igaz hitté válna,
Óh, de nagy boldogság
Szállna a világra.
Ez a gyarló ember
Ember lenne újra,
Talizmánja lenne
A szomoru utra.
Golgota nem volna
Ez a földi élet,
Egy erő hatná át
A nagy mindenséget,
Nem volna más vallás,
Nem volna csak ennyi:
Imádni az Istent
És egymást szeretni...
Karácsonyi rege,
Ha valóra válna,
Igazi boldogság
Szállna a világra...

ADY ENDRE: *Az eltévedt lovas*
Sappho szerelmes éneke

Előadja:
ÚJHELYI KINGA és RÁTÓTI ZOLTÁN színművész

Nógrádi Péter (1952) – ADY ENDRE:
Az eltévedt lovas (2018)

Előadja:
BÁNDI JÁNOS énekművész
NAGY MÁRTA zongoraművész

Az eltévedt lovas

Vak ügetését hallani
Eltévedt, hajdani lovasnak,
Volt erdők és ó-nádasok
Láncolt lelkei riadoznak.

Hol foltokban imitt-amott
Ős sűrűből bozót rekedt meg,
Most hirtelen téli mesék
Rémei kielevenednek.

Itt van a sűrű, a bozót,
Itt van a régi, tompa nóta,
Mely a süket ködben lapult
Vitéz, bús nagyapáink óta.

Kísértetes nálunk az Ősz
S fogyatkozott számú az ember:
S a dombkerítéses sikon
Köd-gubában jár a November.

Erdővel, náddal, pőre sík
Benőtteti hirtelen, újra
Novemberes, ködös magát
Mult századok ködébe bujva.

Csupa vérzés, csupa titok,
Csupa nyomások, csupa ősök,
Csupa erdők és nádasok,
Csupa hajdani eszelősök.

Hajdani, eltévedt utas
Vág neki új hináru utnak,
De nincsen fény, nincs lámpa-láng
És hírük sincsen a faluknak.

Alusznak némán a faluk,
Multat álmodván dideregve,
S a köd-bozótból kirohan
Ordas, bölény s nagymérgű medve.

Vak ügetését hallani
Hajdani, eltévedt lovasnak,
Volt erdők és ó-nádasok
Láncolt lelkei riadoznak.

Szőnyi Erzsébet (1924) – ADY ENDRE:
Sappho szerelmes éneke (1946)

Előadja:
MELÁTH ANDREA énekművész
NAGY MÁRTA zongoraművész

Sappho szerelmes éneke

Boldog legény, istenek párja,
Szemben ki ülhet szép szemeddel,
Édes kacajos közeleddel,
Kacajoddal, mely szíven-vágva
Fogja a mellem.

Hacsak már látlak, elalélok,
Torkomon a szavak elfulnak,
Bőrömrre zápor-szikrák hullnak,
Szememben sötét vad árnyékok,
S láрма fülemben.

Hideg verejtek veri testem,
Remegően, félve halóan,
Az őszi fűszálnál fakóbban
Állok és már érzem a vesztet,
Meghalok érted.

Kodály Zoltán (1882-1967)–ADY ENDRE:
„Ádám, hol vagy?”, op.9, No.1 (1917)

Előadja:
PATAKI BENCE énekművész
NAGY MÁRTA zongoraművész

„Ádám, hol vagy?”

Oszlik lelkemnek barna gyásza:
Nagy, fehér fényben jön az Isten,
Hogy ellenségim leigázza.

Az arcát még titkolja, rejti,
De Nap-szemét nagy szánalommal
Most már sokszor rajtam felejtí.

És hogyha néha-néha győzők,
Ő járt, az Isten járt előtttem,
Kivonta kardját, megelőzött.

Hallom, ahogy lelkemben lépked
S az ő bús „Ádám, hol vagy?”-ára
Felelnék hangos szívverések.

Szívemben már őt megtaláltam,
Megtaláltam és megöleltem
S egyek leszünk mi a halálban.

ADY ENDRE EMLÉKEZETE
(Versek két ciklusban)
I.

Tornai József (1927): *Ady könyve*

Előadja: **RÁTÓTI ZOLTÁN** színművész

Ady könyve

Kis, fekete könyv,
harminc éve szántlak, boronállak,
erdélyi menekült felejtett
szétlőtt konyhánkban, Harasztin,
sáros voltál, háború-véres,
zörgetem papirusz-lapjaidat,
sarkaid lefoszlottak,
sárgább az én bőröm is,
csak azok a vad, muzsikás,
széldúlásos éjszakák nem múlnak el,
midőn a Nagy Nyíl nyomában
zúgok veled és te istent is
megnyitod nekem, te könyv, te száj,
te nyelv: történelmünkrol
morduló, vékony, fekete koporsó,
szurkosan-töredezetten csillanó csontozata
annak, ki táltosfogait elhullajtotta,
addig dorombozott, töltötte magába
a minden dongáján kilukadt világ
szőlőhegyeit. És most a táltosfogak
megfogantak, kifakadásukat
látjuk a szomszéd hegyen

és Amerika vasbeton-méhsejtjeiben,
bárhol a világ-vizek porongján,
hol a Halál-szemű
sikolyait megértik
Szent könyv,
ha van még ilyen a mi bűdös,
parlagos századvégünkön,
négykézláb bejárt disznóóljainkban,
betűidre dülleszttem a szemem, te még
elhiteted velem
mindent titkosan élő kisfiú-koromat
s hogy buta férfi-díszleteim
mögött meg is maradtam annak,
ki a mindenségben szaladgált
a faluvégi homokvágás sárga kórói között
térdenalul-érő kiscatyában,
elálló, tönkrenyírt hajával;
nemző és szülő, lüktető-tiszta könyv,
te fajtánkat és a forradalmat
csömört-nem-érző nászban egyesítő,
mert néha odáig bukunk, hogy egyetlen
ember, egyetlen koponyacsúcs,
egyetlen országot-átvérző szenvedés és halál
a nemzet, hiszen aki magvát
belédcsiholta, egyedül volt az,
egyedül boldogtalan, rúgdalt,
húsa tizenötmillió, rém-torkú fiának,
éjjel a fejem fölé teszek,
és éjfélkor, minden éjfelen
dobol, kattog a polc-deszka
a födeleidbe zárt
kobaltbomba-szívtől.

Király László (1943): *Ady*

Előadja:
ÚJHELYI KINGA színművész

Ady

A Költészet tűzesős éjszakáin
– míg a mélyben lázadó múlt dobog –
szép, gőgös tekintete ránk világít
s vörösbe borítja álmaink.

A Költészet tűzesős éjszakáin
– íme, itt van, ez volt az élet: –
a meg-nem-hallhatók bús fölénye
ajkain szomorún fölragyog.

Harangszó-hangja mögött fölsejlenek
versből épített katedrálisok,
s a Költészet tűzesős éjszakáin
az öröklét hús szárnya meglegyint.

És nem távolodik tőlünk semmi már
tehetetlenség kódébe veszve,
míg ifjú szívekben maga tündököl,
s szava fényt gyújt az arcokon.

Kolozsvár, 1977

Kiss Benedek (1943): *Az északi ember*
~ Ady Endrére emlékezve ~

Előadja:
RÁTÓTI ZOLTÁN színművész

Az északi ember

Északi ember: férfi-ember –
messziről jött és
messze tartott.
Északi ember: férfi-ember
magasba tartott tenyerén
gyémánt fejét hozta.
Itt roppant bele, hogy világra jött,
s roppant titkait itt harsogta,
hol ült babyloni sötét vizeknél.

Itt roppant, mert itt született
s a Muszájnak elébe hetykén itt állott.
Északi embert, férfi-embert:
a Muszáj derékig földbe vágta.
Fölugrott s a Muszájt földbe vágta.
Sok fejét levágta és röpiült
véle a bú-berzsenyes csolnak
rejtőző istenéhez.

Az északi ember: a férfi-ember
hattyú már régen, kísérti Lédát.
Hattyú lett régen, köröz köröttünk,

sejtjük mi csupán, de ő szívünkig lát.
Ki messziről jött és itt született
s roppant titkokat itt harsogott,
hattyú már: fényes titok.

Gál Sándor (1937): *Ady debreceni szobránál*

Előadja:
ÚJHELYI KINGA színművész

Ady debreceni szobránál

tölgyek fenyők fecskék
báránka felhők
irtják lakatlanná
a fénylő Nagyerdőt
ott ős fák dőlnek
itt lázak eszmék
századok zuhognak
ropog az ereszték

csámpás cipője alatt
összegyűrt évezred
kalapján csettegő madárka
arcán zöld hullajegy
vállán foszló bronzkabát

és ajka szegletén
a lecsorduló nyál
nem törli le senki
elmaszatólódik rajta
a hulló fény is
a kalapkarima alatt
két vak szemüregéből
kiloccsan a Kárpát-medence
ha láthatná se látja
mert nem néz sehová
áll rongyosan
földbe ütöten
szemben
a másikkal
akiről mit sem tud
bár visszanéz
emerre
aki igazán volt
a didergő hontalanra
aki itt áll
bokáig a végtelenben
egyetlen szál
kígyófejes botra támaszkodva
a kocsányos tölgyek és a feketefenyők
bujálkodnak a délutáni napon
lesöprik a szomorú fecskéket az égről
fertálynyi birodalma felett
báránka felhők se szállnak
én nem tudom mi lenne
ha az a bot eltörne
ha az a bot eltörne
a mindenség ledőlne

Nem kell már lant, se cimbalom,
tornázó vágyaknak tora,
csak Ady Endre ostora,
csak Ady Endre ostora!

Farkas Árpád (1944): *Ostorzúgásban ének*

Előadja:
RÁTÓTI ZOLTÁN színművész

Ostorzúgásban ének

Mint kit a Halál becsapott,
kaján s vad ős-szomj költöget,
a Sion-hegy alján felröhög,
hogy milyen nagyon szórjuk itt
disznók elé a gyöngyöket.

Másfajta raj lennénk pedig,
másképpen csörömpöl a szó,
másfajta álmokkal sülyyed
velünk az Utolsó Hajó.

S a század zúzott térein,
hol fölmered és megragyog,
korbácsok zúgják titkait,
búsan bíborló vad dalok.

Lerágva csontig álmai,
hajában szitok s pör sziszeg,
midőn messiás-sírokon
nyekergetik víg lantjaik
a fénylő képű igricek.

A föl-földobott kő

Föl-földobott kő, földedre hullva,
Kicsi országom, újra meg újra
Hazajön a fiad.

Messze tornyokat látogat sorba,
Szédül, elbúsong s lehull a porba
Amelyből vétetett.

Mindig elvagyik s nem menekülhet,
Magyar vágyakkal, melyek elülnek
S fölhorgadnak megint.

Tied vagyok én nagy haragomban,
Nagy hűtlenségben, szerelmes gondban
Szomorúan magyar.

Föl-fölhajtott kő, bús akaratlan,
Kicsi országom, példás alakban
Te orcádra ütök.

És, jaj, hiába, mindenha szándék,
Százszor földobnál, én visszaszállnék
Százszor is, végül is.

Szőnyi Erzsébet – ADY ENDRE:
Új várak épültek (1947)

Előadja:
ERKEL FERENC VEGYESKAR
Vezényel: **CSERI ZSÓFIA**

Új várak épültek

Még a máglyák, ím, ki se hültek,
Régi-zászlós még sok orom,
Röpdös babona és turul,
De az új várak fölépültek.

Az új várak: nagy, piros lelkek,
Szándékok, célok és hitek,
Vágyak, amelyek az avas
Várakra villámmal tüzelnek.

És a napok lángolva telnek,
Az ó várak leomlanak,
Csupa új vár lesz a világ,
Hol győztes bárdok énekelnek.

ADY ENDRE EMLÉKEZETE II.

Serfőző Simon (1942): *Ady Endre nagyváradi emléktáblájánál*

Előadja:
ÚJHELYI KINGA színművész

Ady Endre nagyváradi emléktáblájánál

Az a költő, akire emlékezünk,
nem kullogó jobbágy-lépteket gyalogolt tovább.
Kelet felől támadt hódítók indulatával
tört be az áporodott magyar világba.
Aminek végét kellett vetnie, ha nem akart
besorakozni a méla vágyúak,
az üresen kongó szavakkal harangozók közé.

Aki nagy sorsra vágyik, hódítani akar,
ifjú szívekben élni tovább,
azt délibábok el nem kápráztathatják.
Félrelöki a megalkuvásokat,
e mindent föltartóztató torlaszokat.
Annak lelkét nem lehet kipányvázni!

Az nem szenvedheti a Duna-tájon szálló
sivárságot, nem a kilátástalanság ablakait.
Bezúzni valamennyit, s a letört-zászlós

vereségeket is győzelemre fordítani!
Támadhattak erre az elszánt erőre lasszózó indulatok,
nem tudták földre rántani.

Ady lebírta a fátumokat, ködök rohamait.
Nem adta meg magát túlvilágba leomló partokkal.
A holnap hőseként értünk szállt hajóra,
hogy átvágjon a jövőtlen időkön.
S hiába szeretnék lenézéssel megalázní,
aki megalázhatatlan. Süvölthet az elmúlás szele,
kabátja szárnyát se lebbenti meg.

Tamás Menyhért (1940): *„Hajnallal a Hajnalnak”
Versajánlat 1957 őszéről*

Előadja: RÁTÓTI ZOLTÁN színművész

*„Hajnallal a Hajnalnak”
Versajánlat 1957 őszéről*

Hogy is van? Ady jegyben áll Hajnallal? –
kápráztatnak el a futamos sorok, húztam
közelebb a vaskos, nagy formátumú könyvet,
látom megkapott, s ha már így van, vidd
magaddal haza, olvasd el elejétől végig,
de csak akkor, ha fázni akarsz, nem félsz
az enyészetjátéktól, attól, hogy befed a költő
árnya, mosolyogta Márton Erzsí, mintha
nem is a Hőgyészi Katolikus Zárdából érkezett
volna, ünnepi látogatásra. Szédültem, úgy
éreztem, veremben ülök, veremből kell kiszáll-
nom, a veremből kell erőt merítsek, s elinduljak,
hogy a feketedő estében el ne vétsem a
lépésemet, friss levegőt cseréljek a további
olvasáshoz, frissületet a Hajnalváráshoz,
hátha hozzám is közel szelídül, nyíló
szeretőként ébreszt, s ebbe az ébredésbe
belefér minden, ami eddig hiányzott belőlem,
amivel visszaadhatnám, a völgy, a mezők,
fák, menekülő utak lélekmelegét.

Akárha lidércekkel álmodtam volna!

Ágh István (1938): *Csucsá, Ady nélkül*

Előadja:
ÚJHELYI KINGA színművész

Csucsá, Ady nélkül

Csucsá felé épp így élhette meg
a májust Ady Endre, s mintha nagy
barna szemével nézném a magas
szorosra kéken záruló eget,
melyben az erdők szökőkútjai
tünékeny báránnyelhet habzanak,
miközben határtalan zöldön át
a Sebes Körös kanyarulatát
követve együtt bujkál a vasút
az országúttal, az ország viszont
régóta megszűnt a kocsin kívül.

Még azt hiszem, véglegesen magyar,
amit a költő a nyelvére vett,
hisz’ erre mindent az ő végzetes
vonzása rántott össze, s engem is
az emlékére vágyó képzelet
húzott az öreg házba, ám belül,
mintha félben hagyott hurcolkodás
kellős közepén állnék tétován,
azt sem tudom már, mit keresek itt,
hogy amit látok, hozták, vagy viszik,
s honnan hiányzik vajon, ami nincs?

Látom, amint a fényképmásolat
papírja együtt pusztul Adyval,
pedig a győztes ünnepelteti
magát a vesztes emlékeivel,
mintha végleges lenne, ami van,
véres csaták utáni béna csönd
szűri a hegy felől a félhomályt,
s valami könyvből ismerős alak
lép elő, s tettet akkora közönyt,
amekkora a hű „négy-öt magyar”-t
visszafojtott sírásra készíti.

Talán az ő kertésze fonja kinn
szívhalászó hálóját, s kiveti
a mohos sziklakertre, mint finom
fűből szőtt, leheletkönnyű fátyolt,
kék csillagokkal hímzett takaró
teríti a remete kan nyomát
végig a kivetettek avarán,
hogy eszedbe ne jusson az a föld,
melyből a titkos sárga rózsa nő,
s ne tudd, ahogy a május rabul ejt,
mivel felejtet, mikor andalít.

Szilágyi István (1938): *Ady*

Előadja: **RÁTÓTI ZOLTÁN** színművész

Ady

Jött mindennek, hajtotta lánctépő indulat. Jött
törvénytágadó igazságtévőnek, s mondott ezernyi
elélt rozsdás igenre dacos nemet.
Jött a külső Szilágyból, az Érmellék fele olvadó
lankáktól, száz hepehupán át, bort könnyező, bort
verejtékező dombtaraj fele, jött vörösfényes őszön,
jött holdas nagy téli éjen Zilah fele, Kelet fele.
Mintha e romhegynek akarta volna vetni a hátát
ifjan, hogy itt töltse föl példázatos lelkét sok százados
szándék, mielőtt Nyugatnak, Holnapnak szegül.
Innen hajszolta álmoknak légiója őt, kegyetlen
sorsú, született kegyosztót a nagy élet-bírkózásra,
hogy legyen Istent sírva káromló zsoltáros -- öreg
magyar szavakkal protestáló újhites. A születés és
halál között feszülő élet dinamikája a teremteni bírás.
Nem volt oly szellemi béklyó, mit ne kísérelt volna
meg elszakítani, széttörni irodalomban, társadalmi
közgondolkodásban egyaránt. Sorsát küldetését
történelem és népsors határozta meg. A magyar
líra kényes, büszke pávájának szinte tékozlón tépte
ragyogó tollait s szórta a jövő szelébe, mely tovább
örvénylik emberöltők sora fölött e tájon hitet
éltetn. Mert, hadd mondjuk vele: “lám, még mindig
élünk”. Igen, ez a helyzet velünk: itt Európában és itt
Kolozsváron is!

Kodály Zoltán (1882-1967)– ADY ENDRE:
Fölszállott a páva (1960)

Előadja:

ERKEL FERENC VEGETESKAR

Vezényel: **CSERI ZSÓFIA**

Fölszállott a páva

„Fölszállott a páva a vármegye-házra,
Sok szegény legénynek szabadulására.”

Kényes, büszke pávák, Nap-szédítő tollak,
Hírrel hirdessétek: másképpen lesz holnap.

Másképpen lesz holnap, másképpen lesz végre
Új arcok, új szemek kacagnak az égre.

Új szelek nyögetik az ős magyar fákat,
Várjuk már, várjuk az új magyar csodákat.

Vagy bolondok vagyunk s elveszünk egy szálig,
Vagy ez a mi hitünk valóságra válik.

Új lángok, új hitek, új kohók, új szentek,
Vagy vagytok, vagy ismét semmi ködbe mentek.

Vagy láng csap az ódon, vad vármegyeházra,
Vagy itt ül a lelkünk tovább leigázva.

Vagy lesz új értelmük a magyar igéknek,
Vagy marad régiben a bús, magyar élet.

„Fölszállott a páva a vármegye-házra,
Sok szegény legénynek szabadulására.”

MMA
MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

